

2 हिमाचलप्रदेश-
राज्यमुक्तविद्यालयीय
-परीक्षायाः परिणामः
उद्घोषितः

3 वर्धमाना अस्ति देशस्य
परमाणु ऊर्जा क्षमता
मन्त्री जितेन्द्रसिंहः

3 वंशीचालं नु
त्वं हे स्मरस्य

सुभाषितम्

न कश्चित् कस्यचिन्मित्रं
न कश्चित् कस्यचिद्विपुः।
व्यवहारेण जायन्ते,
मित्राणि रिपवस्तथा।।

भावार्थः- न कोई किसी का मित्र
होता है, न कोई किसी का शत्रु।
व्यवहार से ही मित्र या शत्रु बनते हैं।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest himsanskritvartah Daily
Sanskrit Newspaper every day, write
Hello on 7876636263 Whatsapp number

लोकसभागतिरोधः-पञ्चमे दिने अपि संसदः द्वयोः सदनयोः कार्यजातं स्थगितम्, कोटिरूप्यकाणां व्ययः

सदस्याः सदने कोलाहालस्य स्थितिं
निर्मितवन्तः। अध्यक्षः सदस्येभ्यः आग्रहं
कृतवान् यत् सदनस्य कार्यं कर्तुं अनुमतिं
ददात्त्विति। कोलाहालपूर्णां दृश्यं सन्दृश्य
सः सदनं मध्याह्नं द्वादश वादनपर्यन्ताय
स्थगितवान् तत्पश्चाच्च दिवसाय
स्थगितवान्।

संसदि कार्यजातानाम्- अवरोधनमभिलक्ष्य गिरिराजसिंहस्य विरोधः

संसदि कार्यजातानां अवरोधनमभिलक्ष्य
केन्द्रीयमन्त्रिणा गिरिराजसिंहेन विपक्षीय-
दलानामुपरि वाक्प्रहारो विहितः। संसदः
बहिः वार्ता वाहिनीभिः सह वार्तालापं
कुर्वन् श्रीसिंहः काङ्ग्रेसस्य अन्येषाञ्च
विपक्षीयदलानामुपरि आरोपयन् उक्तवान् यत्
तेषां लोकतन्त्रे विश्वासः नास्तीति।
व्यवधानं जनानां धनस्य अपव्ययः अस्ति
इत्यपि सः आरोपितवान्।

कथितोत्कोच-ग्रहणस्य आरोपं समेत्य विविधविषयेषु विपक्षस्य स्थगनप्रस्तावः सर्वकारेण स्वीकरणीयमिति- मनीषतिवारी

अपरत्र काङ्ग्रेसदलस्य वरिष्ठेनत्रा
मनीषतिवारी इत्यनेन उक्तं यत्, एकं
प्रमुखवाणिज्यिकं विरुध्य कथितोत्कोच-
ग्रहणस्य आरोपं समेत्य विविधविषयेषु
विपक्षस्य स्थगनप्रस्तावः सर्वकारेण
स्वीकरणीयमिति।

हिमसंस्कृतवार्ताः नवदेहली।

उत्तरप्रदेशस्य सम्भले संजातहिंसाविषयं
एकं प्रमुखव्यापारसमूहं विरुध्य च कथितं
धनग्रहणस्य आरोपं समेद्य विविधविषयेषु
विपक्षीयदलानां
निरन्तरकोलाहालानन्तरं पञ्चमे दिने अपि
संसदः द्वयोः सदनयोः कार्यजातं
स्थगितम्। लोक-राज्यसभे च आदिवसं
स्थगितौ स्तः। लोकसभायां यदा
प्रथमस्थगनादनन्तरं मध्याह्ने द्वादशवादनं
सदनस्य पुनः समागमः अभवत् तदापि
स्थितिः तथैव आसीत्, यत्र काङ्ग्रेस-
समाजवादी-, डीएमके-आदि दलानां
सदस्याः पुनः कोलाहालं कृतवन्तः।
कोलाहालस्य मध्ये केन्द्रीयजलपोतमन्त्री
सर्वानन्दसोनोवालः
तटीयनौकायानविधेयकं चतुर्विंशत्यधिकं
द्विसहस्रेति प्रस्तुतवान्।
अध्यक्षपदाधिकारिणा विपक्षेण
विभिन्नविषयेषु दत्तानि स्थगनसूचनानि
अस्वीकृत्य आन्दोलनशीलसदस्य मदनस्य
कार्याचरणाय आग्रहं कृतम्, परं ते ध्यानं

न दत्तवन्तः। पश्चात् सदनं पूर्णदिवसाय
स्थगितम्। पूर्वं गतदिने प्रातः सदनस्य
समागममात्रेण विपक्षीयदलस्य सांसदाः
व्यापारसमूहं विरुध्य धनग्रहणस्य आरोपान्
आरोपयन्तः, सम्भले हिंसा, मणिपुरस्य च
स्थितिः इत्यादिषु विषयेषु चर्चा कर्तुं आग्रहं
कुर्वन्तः आसन्। विपक्षीय-दलानां
निरन्तरं विरोधप्रदर्शनं दृष्ट्वा सभापतिः
ओमबिरला सदनस्य कार्याचरणं
मध्याह्नपर्यन्ताय स्थगितवान्। राज्यसभायां
अपि एतादृशाः दृश्याः प्राचलन् येन
कारणेन पूर्वं मध्याह्नपर्यन्तं ततपश्चात्
पूर्णदिवसस्य कृते कार्याचरणं स्थगितम्।
प्रातःकाले यदा सदनस्य उपवेशनावधौ
श्रीधनखडः विपक्षीय दलानां सांसद
द्वतानि स्थगनसूचनानि अस्वीकृतवान्। ते
एकं प्रमुखव्यापारसमूहं विरुध्य
धनग्रहणस्य आरोपं, सम्भले हिंसा,
मणिपुर-दिल्ली-नगरयोः विधि-व्यवस्था-
स्थितिः इत्यादि विषयान्नाथस्य कोलाहालं
अकुर्वन्। काङ्ग्रेस, डीएमके, समाजवादी
पार्टी, वाम, आप इत्यादीनां दलानां

नौसेनाप्रमुखः-आगामिषु दशवर्षेषु भारतीयनौसेनायां षण्णवतिः जलयानानि पनडुब्बीत्याख्याः अन्तर्जलपोताश्च सम्मिलिताः भविष्यन्ति

हिमसंस्कृतवार्ताः, उडीसा।
नौसेनाप्रमुखः एड्विनरु दिनेश के. त्रिपाठी
वर्येण उक्तं यत् आगामिषु दशवर्षेषु
भारतीयनौसेनायां षण्णवतिः जलयानानि
पनडुब्बीत्याख्याः अन्तर्जलपोताश्च सम्मिलिताः
भविष्यन्ति। सः अवदत् यत्, द्विषष्टिः
जलयानानि, एकः
अन्तर्जलपोतश्च निर्माणाधीनः अस्तीति। अपि
च आगामिषु वर्षेषु आत्मनिर्भर-
भारताभियानान्तर्गतं भारतीयनौसेनायाम्
अधिकानि जलयानानि अन्तर्जलपोताश्च
सम्मिलितं प्रयत्नाः क्रियन्ते। सः गतदिने
नवदिल्ल्यां वार्षिकनौसेनादिवसावसरे
वार्ताहरेः सह चर्चा कुर्वन् आसीत्। एड्विनरु
त्रिपाठी वर्येण आशा प्रकटिता यत्
षड्विंशदुत्तर द्विसहस्र-सप्त त्रिंशदुत्तर-
द्विसहस्र वर्षपर्यन्तं प्रथमः परमाणुसञ्चालितः

अन्तर्जलपोतः भारतीयनौसेनायां सम्मिलितः
भविष्यति। सः अवदत् यत्, त्रयाणां
स्कॉर्पियन-पनडुब्बीत्याख्यानां
अधिग्रहणप्रक्रिया अपि अग्रिमस्तरे अस्ति।
आईएनएस अरिघाटात्
अद्यतनपरमाणुसक्षमक्षेपणास्त्रपरीक्षणविषये
प्रवदन् एड्विनरु श्रीत्रिपाठी वर्येण उक्तं यत्
भारतेन कृत प्रक्षेपणास्त्रस्य परीक्षणं सफलम्
अभवदिति। पाकिस्ताननौसेनायाः
महत्त्वाकांक्षिणा नौसैनिकपरियोजनानां
वर्धमानचिन्तानां विषये नौसेनाप्रमुखः अवदत्
यत् चीनदेशस्य समर्थनेन पाकिस्ताननौसेनया
बहवः युद्धपोताः अन्तर्जलपोताश्च निर्मिताः
सन्ति। बुधवासरे ओडिशाराज्यस्य पुरीनगरे
नौसेनादिवसः आचर्यते। राष्ट्रपतिपदासीना
द्रौपदी मुर्मुः मुख्यातिथित्वेन अवसरस्मिन्
सम्मिलिता भविष्यति।

डॉ. मनसुख-माण्डविया- सर्वकारः स्वास्थ्यक्षेत्रं अल्पव्ययात्मकं सुलभं च कारयितुम् इच्छति

केन्द्रीयमन्त्री डॉ. मनसुख-
माण्डविया वर्यः उक्तवान् यत्
नरेन्द्रमोदीसर्वकारः स्वास्थ्यक्षेत्रं
अल्पव्ययात्मकं सुलभं च
कारयितुम् इच्छति। सः
नवदिल्ल्यां पत्रकारसम्मेलने
उक्तवान् यत् प चतुर्दशोत्तर
द्विसहस्रतमे वर्षे सप्तत्यधिकं
त्रिंशतं चिकित्सा महाविद्यालया
आसन्, परन्तु दशकेऽस्मिन्
द्विगुणितं कृत्वा
अशीत्यधिकसप्तशतं चिकित्सा
महाविद्यालयाः अभवन्।

कृष्णाङ्गाराणाम् उत्पादनं द्वादशोत्तरैकशत-मिलियनटन- परिमितात् अधिकं अभवत्

गतवर्षस्य तुलनायां निज तथा
वाणिज्यिकागाराणां समस्त
कृष्णाङ्गाराणाम् उत्पादनं
द्वादशोत्तरैकशत-मिलियनटन-
परिमितात् अधिकं अभवत्,
गतवर्षस्य समानकालस्य तुलनायां
प्रायः पञ्चत्रिंशत् प्रतिशतं यावत् वृद्धिः
अभवत्। केन्द्रीयकृष्णाङ्गारमन्त्रालयेन
उक्तं यत्, अस्मिन् वर्षे नवम्बरमासे
एव गतवर्षस्य तुलनायां एतेभ्यः
आगारेभ्यः प्रायः कृष्णाङ्गारस्य
उत्पादनं सप्तदश मिलियनटन
परिमितम् आसीत्। मन्त्रालयेन उक्तं
यत्, एतेभ्यः आगारेभ्यः प्रेषणे अपि
वृद्धिः अभवत्। नवम्बरमासपर्यन्तं
निजी तथा वाणिज्यिक-आगाराणां
समस्त प्रेषणं ऊनविंशत्यधिकैकशत-
मिलियनटन-परिमितात् अधिकम्
अभवत्। गतवर्षस्य समानकालस्य
तुलनायां प्रायः चतुस्त्रिंशत्
प्रतिशतात्मिका यावत् वृद्धिः
अभवदिति।

HPBOSE परिणामः : हिमाचलप्रदेश-राज्यमुक्तविद्यालयीय-परीक्षायाः परिणामः उद्घोषितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मशाला। हिमाचलप्रदेशस्य विद्यालयशिक्षामण्डलेन सोमवासरे राज्य-मुक्तविद्यालयीय-परीक्षायाः (एसओएस) अन्तर्गतं सितम्बर, २०२४ तमे वर्षे आयोजितानां अष्टम-दशम-द्वादश-कक्षाणां परीक्षायाः परिणामाः उद्घोषिताः। अस्मिन् काले अष्टमश्रेण्यां २४२, १० कक्षायां ६,२२६, १२ कक्षायां ८,०४० अभ्यर्थिनः उत्तीर्णाः अभवन्। अधुना स्वपरिणामेन असन्तुष्टाः अभ्यर्थिनः १७ दिसम्बरपर्यन्तं पुनर्निरिक्षणार्थं च आवेदनं कर्तुं शक्नुवन्ति। सूचनानुसारं सितम्बरमासे शिक्षामण्डलेन आयोजितायां ८ कक्षायाः एसओएसपरीक्षायां ३५२ अभ्यर्थिनः उपस्थिताः आसन्। अस्मिन् काले २४२ अभ्यर्थिनः उत्तीर्णाः, ८० अभ्यर्थिनः पुनः प्रकटिताः, ३० आरएलए अभवन्। यत्र अष्टमवर्गस्य समग्रं परिणामं ६८.७५ प्रतिशतं जातम्। १० कक्षायाः कालखण्डे ९९६८ अभ्यर्थिनः परीक्षायां उपस्थिताः, येषु ६२२६ अभ्यर्थिनः उत्तीर्णाः, १९ अभ्यर्थीनां परिणामः असफलः इति घोषितः अस्ति। एतस्य अतिरिक्तं ३,१९५ अभ्यर्थीनां परिणामः पुनः उपस्थितः, ५०२ आरएलए, त्रयः आरएलएफ, २० आरएलडी, त्रयः पीआरएस, सप्त च पीआरसी प्राप्तवन्तः। दशमवर्गस्य परिणामः ६२.४६ प्रतिशतं अभवत्। एसओएस इत्यस्य १२ तमे कक्षायां १२,३२६ अभ्यर्थिनः उपस्थिताः, येषु ८०४० उत्तीर्णाः अभवन्। अस्य अतिरिक्तं १८ असफलाः, ३९०५ पुनः उपस्थिताः, २३३ आरएलई, १० आरएलएफ, ४१ आरएलडी, ७९ पीआरएस, २६ अभ्यर्थीनां परिणामः पीआरसी अभवत्। १२ वी कक्षायाः समग्रं परिणामः ६५.२३ प्रतिशतं अभवत्। अपरपक्षे १०

कक्षायाः विशेषावसरेण १३ अभ्यर्थिनः परीक्षायां उपस्थिताः आसन्, येषु ११ उत्तीर्णाः, द्वौ असफलौ च अभवन्। १२ कक्षायां विशेषानुष्ठानपरीक्षायाः समये १२ अभ्यर्थिनः ११ उत्तीर्णाः, एकः अभ्यर्थी असफलः इति घोषितः। परीक्षापरिणामेन असन्तुष्टाः अभ्यर्थिनः स्वस्य अध्ययनकेन्द्रस्य विद्यालयस्य च माध्यमेन ऑनलाइनप्रक्रियाद्वारा पुनर्निरिक्षणार्थं पुनर्निरिक्षणार्थं च १७ दिसम्बरपर्यन्तं आवेदनं कर्तुं शक्नुवन्ति। अस्मिन् काले पुनर्निरिक्षणार्थं प्रतिविषयं ५०० रूप्यकशुल्कं निक्षेपितव्यं भविष्यति, पुनर्निरिक्षणार्थं तु प्रतिविषयं ४०० रूप्यकशुल्कं निक्षेपितव्यं भविष्यति। अस्य कृते केवलं ते अभ्यर्थिनः एव पात्राः भविष्यन्ति येषां तत्तस्मिन् विषये न्यूनातिन्यूनम् २० प्रतिशतं अंकाः सन्ति।

३१ दिसम्बरपर्यन्तं श्रेणी- उन्नयनाय आवेदनं कर्तुं शक्यते- डॉ. विशालः शर्मा

हिमाचलप्रदेशविद्यालयशिक्षामण्डलस्य सचिवः डॉ. मेजरविशालशर्मा इत्यनेन उक्तं यत् येषां अभ्यर्थीनां परिणामः पुनः उपस्थितः भूत्वा असफलः इति घोषितः अस्ति अथवा ये अभ्यर्थिनः श्रेणी- उन्नयनपरीक्षायां उपस्थिताः भवितुम् इच्छन्ति ते मार्चमासे आयोज्य एचपी-एसओएस इत्यस्य वार्षिकपरीक्षायां बिलम्बशुल्कं विना ६ तः ३१ दिसम्बरपर्यन्तं आनलाईन-आवेदनं कर्तुं शक्नुवन्ति। सः अवदत् यत् एसओएस इत्यस्य परीक्षाफलं मण्डलस्य जालपुटे अद्यतनं कृतम् अस्ति।

HRTC: २५०
डीजलबसयानानि क्रेष्यति
हिमाचलपथपरिवहननिगमः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।
हिमाचलप्रदेशपथपरिवहननिगमः २५० डीजलबसयानानां क्रयणं करिष्यति। निगमः अस्मिन् मासे एतानि बसयानानि प्राप्स्यति, येषां कृते शीघ्रं कार्यं कर्तुं कथितम् अस्ति। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री इत्यनेन सोमवासरे घोषितं यत् २५० डीजलबसयानानां क्रयणार्थं सर्वकारेण अनुमोदनं कृतम्। ढलीबसस्थानकस्य उद्घाटनस्य अवसरे मीडियासमीपं वदन् मुकेश अग्रिहोत्री उक्तवान् यत् एचआरटीसी विद्युत्बसक्रयणं करिष्यति परन्तु तत्र किञ्चित् समयः भवति। एतादृशे सति अस्मिन् मासे २५० डीजलबसयानानि क्रेतुं सर्वकारेण अनुमोदनं दत्तम्। एतेषां बसयानानां सद्यः व्यवस्थापनं करणीयम् इति निर्णयः कृतः अस्ति। एतानि बसयानानि ३६ वा ३७ वा आसनयुतानि भविष्यन्ति। मुकेश अग्रिहोत्री इत्यनेन उक्तं यत् ३२७ विद्युत्बसयानानि क्रेतव्यानि सन्ति येषां निविदा कृता अस्ति। किञ्चित् समयं गृह्णाति किन्तु शीघ्रमेव सम्पूर्णं राज्ये विद्युत्बसयानानि दृश्यन्ते। सः अवदत् यत् एतस्मिन् समये राज्ये बसयानानां महती आवश्यकता अस्ति, अतः अधुना २५० डीजलबसयानानि क्रीयन्ते। एतदतिरिक्तं १०० लघु- मध्यम- बसयानानि अपि गृहीतानि भविष्यन्ति। ये टेम्पो ट्रैवलर प्रकारस्य सन्ति। एतादृशेषु स्थानेषु यत्र बृहत् बसयानानि गन्तुं न शक्नुवन्ति तत्र टेम्पो ट्रैवलर चालितं भविष्यति।

शिमलावार्ता: मुख्यमन्त्रिणा ढली- बसस्थानकस्य कृतं उद्घाटनम् शाकविपण्याः आधुनिकीकरणमपि शीघ्रमेव भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। मुख्यमन्त्री अस्य बसस्थानकस्य आधारशिला स्थापिता सुखविन्दरसिंहसुक्खुः सोमवासरे शिमलानगरे आसीत्, टियोगबसस्थानकस्य अपि तथैव कृतम्। १३.२५ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन नवनिर्मितं सः अवदत् यत् वर्तमानकाङ्ग्रेससर्वकारेण गतवर्षे अस्मिन् वर्षे च प्रत्येकं ५ कोटिरूप्यकाणि मुक्तं ढलीबसस्थानकं जनसामान्यं समर्थं तस्य अस्मिन् वर्षे च प्रत्येकं ५ कोटिरूप्यकाणि मुक्तं निरीक्षणमपि कृतवान्। मीडियाभिः सह वार्तालापं कृत्वा १३ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्माणकार्यं कुर्वन् मुख्यमन्त्री अवदत् यत् पूर्वभाजपासर्वकारेण सम्पन्नम्। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् हिमाचल- पथ-केवलं निर्वाचनप्रयोजनार्थं विना किमपि बजटम् परिवहननिगमस्य आधुनिकीकरणकार्यशाला अपि अत्र

२४ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मितं भवति, यस्याः कार्यं शीघ्रमेव सम्पन्नं भविष्यति। सः अवदत् यत् पूर्वभाजपासर्वकारेण द्विगुण शक्ति- (डबलइञ्जन)-सर्वकारस्य नामधेयेन राज्यस्य जनानां विश्वासघातः कृतः। सः केवलं निर्वाचने विजयं प्राप्तुं ५००० कोटिरूप्यकाणां हस्तपत्राणि वितरितवान् परन्तु राज्यस्य प्रबुद्धजनाः तं सत्तातः निष्कासितवन्तः। सः अवदत् यत् वर्तमानराज्यसर्वकारः बजटे समुचितं प्रावधानं कृत्वा एव विकाससात्मकपरियोजनानां आधारशिला स्थापयति, एतानि अपि समयनिर्धारितरूपेण सम्पन्नं क्रियन्ते। मुख्यमन्त्री ढलीस्थाने ३६ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन शाकविपण्याः आधुनिकीकरणकार्यस्य आधारशिला अपि अस्थापयत्। सः अवदत् यत् एकमासान्तरे विपण्याः आधुनिकीकरणकार्यं आरभ्य १८ मासेषु कार्यं सम्पन्नं भविष्यति। सः अवदत् यत् शिमलानगरे अपि शीतभण्डारस्य निर्माणं भविष्यति।

अधिकारिणां कर्मचरिणां च एसीआर प्रणाली कार्याधारित (ग्रेडिंगेन) गुणाङ्केनम् परिवर्तिष्यते- सुखविन्द्रसिंहसुकुखु:

ANNUAL CONFIDENTIAL REPORTS (ACRs)
ANNUAL PERFORMANCE
ASSESSMENT REPORTS (APARs)
Govt. Orders / Instructions
Central Civil Services

DTF.in

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यमंत्री सुखविन्द्रसिंहसुकुखु: उक्तवान् यत् सर्वेषु राजकीयविभागेषु वार्षिकगोपनीयप्रतिवेदनस्य (एसीआर) पूर्तिप्रणालिः परिवर्तनीया। अधुना कार्यस्य आधारेण ग्रेडिंगं गुणाङ्केनम् भविष्यति। एसीआर लेखनाय न्यूमेरिकल-आधारितः प्रणाली उपयुक्ता भविष्यति। अतः 'गुड' तथा 'वेरी गुड' इत्येतयोः स्थाने अकेन मूल्यांकनं भविष्यति। एषां निमित्तं ऑनलाइन-प्रणाली विकसितुं प्रयासः प्रचलति। शनिवासरे रात्रौ शिमलायाः पीटरहॉफस्थे राज्यस्य सर्वमहाविद्यालयाध्यक्षानां सम्मेलनं संबोधित्वा मुख्यमंत्री आश्वसनं दत्तवान् यत् संस्कृतमहाविद्यालयेषु स्नातकोत्तरकक्षाः शीघ्रं आरभ्यन्ते।

जनपदमुख्यालयस्थमहाविद्यालयानां सुदृढीकरणं करिष्यन्ति, तथा दूरस्थप्रदेशेषु महाविद्यालयानाम् आवश्यकतानुसारं सर्वसहाय्यं प्रदानं भविष्यति। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् हिमाचलः प्रथमं राज्यं यः विविधशैक्षणिकसंस्थायाः स्तरम् (रैंकिंगं) करिष्यति। एतेन शैक्षणिकसंस्थायाः आत्मनिरीक्षणं तथा अंकेक्षणं सुनिश्चितं भविष्यति। येषां संस्थानां श्रेष्ठा (रैंकिंग) स्तरम् भविष्यति, तेषु प्रदर्शनाधारितं वित्तीयसहाय्यं दास्यते। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् महाविद्यालयाध्यक्षानां आर्थिकप्रशासनिकशक्तयः वर्धयन्ते। शिक्षाविभागे शक्तिनां विकेन्द्रीकरणं करिष्यते,

यतः सुशासनं तथा कार्याणां समयबद्धता सुनिश्चितं भविष्यति। आवश्यकता-अनुसारं छात्राणां वित्तीयसहाय्याय अध्यक्षानाम् आर्थिकशक्तयः दास्यन्ते। सर्वेषु विधानसभाक्षेत्रेषु एकीकृतखेलपरिसरः विकसितुं योजनाः प्रचलन्ति। येषु महाविद्यालयेषु पर्याप्तमूलभूतसुविधा अस्ति, तत्र बीएडपाठ्यक्रमं आरम्भयस्यन्ति। आगामिवित्तीयवर्षे शिक्षाक्षेत्रे महत्त्वपूर्णं परिवर्तनं करिष्यति। शिक्षायाः सह स्वास्थ्यक्षेत्रे अपि गुणात्मकं परिवर्तनं करिष्यन्ति। अर्वाचीनचिकित्साप्रौद्योगिक्याः प्रोत्साहनाय नवोन्मेषात्मकं प्रयासं क्रियते।

रिक्तपदानां पूर्तये सर्वकारस्य प्रयत्नः - रोहितः

एषः वर्षः शिक्षाक्षेत्राय 500 कोटिरूप्यकाणां व्यवस्थायुक्तः। शिक्षामन्त्री रोहितठाकुरः उक्तवान् यत् सर्वकारेण आधारभूतसंरचनायाः सुदृढीकरणं तथा रिक्तपदानां पूर्तये विशेषं ध्यानं दीयते। द्वाभ्यां वर्षाभ्यां शिक्षाविभागे 15,000 अध्यापकपदानां सृजना कृता, तेषां पूर्तिः चरणबद्धं क्रियते। प्रथमवारं शिक्षकमण्डले 5,800 पदानां पूर्त्याः स्वीकृति कैबिनेटमध्ये दत्ता।

चिकित्साक्षेत्रे अपि परिवर्तनाः - सुकुखुः

मुख्यमंत्री सुखविन्द्रसिंहसुकुखुः उक्तवान् यत् शिक्षाक्षेत्रे अनन्तरं स्वास्थ्यक्षेत्रे अपि वृहदपरिवर्तनाः दृष्टव्याः। हिमाचलस्य चिकित्साविद्यालयेषु रोबोटिकसर्जरी यन्त्राणि तथा एमआरआई यन्त्राणि स्थापयिष्यन्ति। आपा त्कालविभागेषु चिकित्सकाः चतुर्विंशतिः घण्टाः न, केवलं अष्टघण्टाः कार्यं करिष्यन्ति।

वर्धमाना अस्ति देशस्य परमाणु ऊर्जा क्षमता सांसदस्य सिकंदरस्य प्रश्रस्य उत्तरमददत् मन्त्री जितेन्द्रसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता: - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। केन्द्रीयविज्ञानप्रौद्योगिक्याः राज्यमन्त्री (स्वतन्त्रप्रभारः) डॉ. जितेन्द्रसिंहः अवदत् यत् सम्प्रति देशस्य स्थापिता परमाणुशक्तिक्षमता ८१८० मेगावाट् अस्ति। आगामिषु सप्तवर्षेषु एतस्य वृद्धिः त्रिगुणा भविष्यति। २०३१-३२ वर्षपर्यन्तं परमाणुशक्तिक्षमता ८१८० मेगावाटतः २२४८० मेगावाट् यावत् वर्धते। केन्द्रीयविज्ञान-एवं-प्रौद्योगिकी राज्यमन्त्री (स्वतन्त्रप्रभारः) डॉ. जितेन्द्रसिंहः सांसदस्य डॉ. सिकंदरकुमारस्य प्रश्रस्य लिखिते उत्तरे संसदि एषा सूचना दत्तवान्। २०७० तमवर्षपर्यन्तं भारतस्य शुद्धशुन्य- ऊर्जासंक्रमणं प्रकाशयन् डॉ. जितेन्द्रसिंहः अवदत् यत् विभिन्नाध्ययनेन २०४७ तमवर्षपर्यन्तं एकलक्षमेगावाट् राष्ट्रियपरमाणुक्षमतायाः आवश्यकतायाः अनुमानं कृतम् अस्ति। सांसद डॉ. सिकंदरकुमारः राज्यसभायां प्रधानमन्त्रिणं पृष्ठवान् आसीत् यत् २०४७ तमे वर्षे प्रायः १०० गीगावाट् परमाणुक्षमतायाः लक्ष्यं प्राप्तुं सर्वकारेण योजना कृता अस्ति वा इति। हिमाचलप्रदेशे नवीकरणीय ऊर्जायाः एकीकरणे सहायतार्थं परमाणु ऊर्जा इत्यादीनां वैकल्पिकस्रोतसां भण्डारणं सहितं पर्याप्तम् आधारभूतसंरचनां निर्मातुं सर्वकारेण किमपि उपायं कृतम् अस्ति वा तथा च देशे सर्वत्र परमाणुविद्युत्संस्थानानां आधुनिकीकरणाय नवीनताः क्रियन्ते वा इति। अस्मिन् विषये केन्द्रीयराज्यमन्त्री उक्तवान् यत् परमाणुऊर्जा ऊर्जायाः आधारभारस्रोतः अस्ति, जालपुटे एकीकरणाय अतिरिक्तमूलसंरचनायाः आवश्यकता नास्ति।

पूरन चन्द्र सती वर्यस्य सेवानिवृत्तौ अभिनन्दनसमारोहः

वार्ताहरः-डॉ. मूलचन्द्रशुक्लः रामनगरम्। पीएनजी राजकीय- स्नातकोत्तर- महाविद्यालय- रामनगरस्य पूरन चन्द्र सती वर्यः प्रधानसहायकपदात् सेवानिवृत्तः जातः। अस्मिन्प्रलक्ष्ये प्राचार्यः प्रो.एम.सी.पाण्डे,स्टाफ क्लब सचिवः डॉ.नरेश कुमारः, डॉ.जे.पी.त्यागी,डॉ.प्रमोदः पाण्डे,प्रकाश चन्द्र पणनै,मोहन सिंहबिष्टः आदिभिः संयुक्तरूपेण पूरन चन्द्र सती महोदयाय अङ्गवस्त्रं प्रतीकचिह्नादिकं च समर्पितम्। प्राचार्यः प्रोफेसर एम.सी.पाण्डे वर्यः निगदितवान् यत् महाविद्यालये तेन कृतकर्तव्यनिष्ठावदान-निरन्तरसेवयोश्च प्रशंसां विधाय प्रशस्तिपत्रेण ससम्मानमभिनन्दितवान्। तत्र प्राचार्यमहोदयेन प्रोक्तं यत् पूरन सती महोदयः रामनगरमहाविद्यालये स्वसेवा काले विभिन्नदायित्वानां कर्तव्यनिष्ठापूर्वकं सेवानिर्वाहो विहितवान्। अभिनन्दनसमारोहे प्रो.पुनीता कुशवाहा,डॉ.प्रमोद जोशी, डॉ. लवकुशचौधरी, डॉ.नरेश कुमारः, डॉ.अलका राजौरिया,डॉ. सुभाष पोखरियालः,डॉ.एन.जोशी, डॉ. जे.पी.त्यागी इत्यादयः महाविद्यालयस्य शिक्षण- शिक्षणोत्तरकार्मिकाः तस्य स्वस्थ- समृद्धजीवनस्य समुच्चलभविष्यस्य च कामनां विधाय सेवानिवृत्तकालिकवर्धनपानानि प्राप्यन्तः। तत्र (विदाई)कार्यक्रमे डॉ.सुरेश चन्द्रा, डॉ.योगेश चन्द्रः, डॉ. देव आशीष,डॉ.पवन टप्टा,नन्दन सिंह रौतेला, नितिन विद्या,आनन्द बल्लभः रिखाड़ी, धन सिंहः,किशन सिंहः,नागेन्द्र सिंहः, राम सिंहः, गोसिया खानम,किरण देवी,दर्शन सिंहः, बलवन्त सिंहः,मदन भारती, योगेश सती,प्रकाश चन्द्रः,आदयः समुपस्थिता आसन्।

सामान्यज्ञानप्रश्नोत्तरी

सामान्यज्ञानम्

प्रश्नः 1. स्वामीपद्मनाभमन्दिरम् कुत्र अस्ति?
उत्तरम् : तिरुवनंतपुरम् (केरलम्)
प्रश्नः 2. 'ऋतुसंहारम्', इत्यस्य रचयिता कः अस्ति?
उत्तरम् - महाकविः कालिदासः।
प्रश्नः 3. भारतस्य राष्ट्रीयगीतम् किम् अस्ति?
उत्तरम् - 'वन्दे मातरम्, वन्दे मातरम्' इति।
प्रश्नः 4. कति महाद्वीपाः सन्ति? तेषां नामानि लिखत।
उत्तरम् - सप्ता।' एशिया, अफ्रीका, उत्तरी- अमेरिका, दक्षिण- अमेरिका, अंटार्कटिका, यूरोप ऑस्ट्रेलिया च।
प्रश्नः 5. वर्तमानसमये भारतस्य राजमार्गमन्त्री- परिवहनमन्त्री च कः अस्ति?
उत्तरम् - श्रीमान् नितिन गडकरी।

संस्कृतज्ञानम्

प्रश्नः 1.'विद्या + अर्थी' इति पदस्य सन्धिपदं किम्?
उत्तरम् - विद्यार्थी।
प्रश्नः 2. 'स्' इत्यस्य उच्चारणस्थानं किम्?
उत्तरम् - दन्तः।
प्रश्नः 3. पार्वती च परमेश्वरश्च (पार्वतीपरमेश्वरौ) इत्यत्र कः समासः?
उत्तरम् - द्वन्द्वसमासः।
प्रश्नः 4. 'कस्मिन्' इत्यस्य पदपरिचयं देयम्।
उत्तरम् - पुल्लिङ्गः-नपुंसकलिङ्गः, किम् शब्दः सप्तमीविभक्तिः एकवचनम्।
प्रश्नः 5. संस्कृते समयः '12:15' भवति---
उत्तरम् - सपाद द्वादशवादनम्।

वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय

वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय
वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय
वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय
क्षणमात्रेण कष्टं लुनीते
यत्कृतं हि, आ यत्कृतं हि
यत्कृता तेन दयाया दृष्टिः
सर्वे शाताः स्युः तारिकाः
सर्वे शाताः स्युः तारिकाः
वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय - (०१)
येन शैत्यं वसन्ते आनीतं
येन शाते च पुष्पं स्फोटितं
येन दुःखिजनानां शिरोग्रे
स्वर्णभूषा दयायाम् आधृता
ते ही पात्रे हे, आं ते ही पात्रे हे
ते ही पात्रेषु त्वञ्चापि पश्येः
सः हि भर्ता भो इन्दुतारिकाः
वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय - (०१)
सः अग्रेसृतः त्वां गृहीयात्
(शतापादं गत्वा सः गृहीयात्)
त्वम् एकं पदं तु सरे हे
सः भाग्यं तव तु हे दद्यात्

आश्रय त्वामिह त्वं कदा हे
ते ही नौका या
आं ते ही नौका या
ते ही नौका या भ्रान्ता भ्रमिषु
क्षणमात्रेण तीरे आनयेत्
वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय - (०२)
गोपितासीह तस्मै हे त्वं किं
कोऽपि कीदृशः स नू जानीते
चेतसि कस्य किम् आस्ते भारः
वेत्ति सर्व सः नूनं सुसारः
स भ्रामयते
आं स भ्रामयते
स भ्रामयते शयाभ्यां हे सर्वान्
निमित्तं हि अहं किं करोमि
स भ्रामयते शयाभ्यां हे सर्वान्
निमित्तं हि अहं किं करोमि
वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय
क्षणमात्रेण कष्टं लुनीते
यत्कृतं तेन दयाया दृष्टिः
सर्वे शाताः स्युः तारिकाः
वंशीचालं नु त्वं हे स्मारय - (०३)

डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः (अध्यापकः) राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपति:

राष्ट्रियसेवायोजनाद्वारा एड्स- दिवस- उपलक्ष्ये जागरूकताकार्यक्रमः समायोजितः

हिमसंस्कृतवार्ता:-डॉ. मूलचन्द्रशुक्लः रामनगरम्। पीएनजी राजकीयस्नातकोत्तरमहाविद्यालयस्य रामनगरस्य (नैनीतालस्य) राष्ट्रिय- सेवा-योजना-द्वारा विश्व-एड्सदिवसोपलक्ष्ये विश्व-एड्स- दिवसः समाचरितः। कार्यक्रमस्य शुभारम्भः प्राचार्यः प्रो.एम.सी.पाण्डे वर्येण अतिथिद्वारा च दीपप्रज्वलनपूर्वकं कृतः। अस्मिन् वसरे स्वयंसेवकैः कार्यक्रमे समुपस्थितानामभ्यागतानामभिनन्दनं विहितम्। कार्यक्रमस्य आध्यक्ष्यं निर्वहता महाविद्यालयप्राचार्येण प्रोफे. एम.सी. पाण्डेवर्येण प्रोक्तं यत् एड्स इत्यतः संरक्षणार्थं सर्वकारेण सह विविधसंस्थाभिः जागरूकतासन्दर्भं नैकविधकार्यक्रमाः समायोज्यन्ते, यत्र सम्यक् अवधानेन एड्सपीडितजना अपि सुचारुजीवनं यापयितुं शक्यन्ते। कार्यक्रमे मुख्यवक्त्ररूपेण राजकीयचिकित्सालयरामनगरस्य डॉ.मयंक तिवारी महोदयेन एचआईवी एड्स इत्यस्य विषये स्वयं सेवकैः ज्ञानवर्धकं व्याख्यानं प्रदत्तम्। डॉ.पुनीता कुशवाहा महोदया एड्स इत्यतः संरक्षणार्थं तत्र जागरूकतायै च स्वीयं सम्बोधनं विहितवती। राष्ट्रियसेवायोजना नैनीतालस्य जनपदसमन्वयकः प्रो.जे.एस. नेगी महोदयः उक्तवान् यत् जन जागरूकतार्थं 1 दिसम्बरे प्रत्येकं वर्षं एड्सदिवसरूपेण मन्यते। डॉ.जे.पी.त्यागी महोदयेन उक्तं यत् सर्वविधसंस्थानैः यथासमयं समाजस्थसर्वजनजागरूकरणाय कार्यक्रमाः आयोज्यन्ते। इतिहासविभागस्य डॉ.नरेश कुमारः वक्ति यत् अनुशासितजीवनशैलीं स्वजीवने अवधार्य स्वस्थजीवन- यापनं कर्तुं शक्यते। राष्ट्रियसेवा- योजनायाः स्वयंसेवकद्वारा स्लोगन एवञ्च पोस्टर प्रतियोगिता आयोजिता। यत्र प्रथमस्थानं हिमानी त्रिपाठी, द्वितीयस्थानं रजतः, तृतीयं स्थानं तनीषा, सान्त्वनास्थानञ्च प्रिया पाण्डे प्राप्तवत्यः। राष्ट्रियसेवायोजनावरिष्ठकार्यक्रमाधिकारी डॉ.सुरेश चन्द्रा महोदयेन सर्वजनैः सह समेषामतिथीनां कार्ताभ्यं निवेद्यते। अस्मिन्नवसरे डॉ. सुमनकुमारः, डॉ.डी.एन.जोशी इत्यादिभिः सह स्वयंसेवकाश्च उपस्थिता आसन्।

मन्त्रपुष्पांजलिः

यज्ञेन यज्ञं यज्ञं यज्ञेन यज्ञेन यज्ञम्।
यज्ञमयथन्ता यजन्त यज्ञं यज्ञं मयजन्त।
अयजन्त देवा देवाऽअयजन्ता यजन्त देवाः।
देवास्तानि तानि देवा देवा स्तानि।
तानि धर्माणि धर्माणि तानि तानि धर्माणि।
धर्माणिप्रथमानिप्रथमानि धर्माणि धर्माणिप्रथमानि।
प्रथमान्यासन्नासन्प्रथमानिप्रथमान्यासन्। आसन्नित्यासन्।।
ते ह ह ते ते ह। हुनाकृन्नाकृ ह ह नाकम्।
नाकम्महिमानो महिमानो नाकृन्नाकृम्महिमानः।
महिमानःसचन्तसचन्त महिमानोमहिमानःसचन्त।
सचन्त यत्रयत्र सचन्तसचन्त यत्र। यत्र पूर्वेपूर्वे यत्रयत्र पूर्वे।
पूर्वे साद्भ्याःसाद्भ्याः पूर्वेपूर्वे साद्भ्याः।
साद्भ्याः सन्तिसन्ति साद्भ्याःसाद्भ्याः सन्ति।
सन्ति देवादेवाः सन्तिसन्ति देवाः। देवाऽइतिदेवाः।।

वसिष्ठः व्यासः, हिमसंस्कृतवार्ता:

उपनिषन्मन्त्रः

शुक्लयजुर्वेदसंहितातन्त्रगतायाम्
ईशावाश्योपनोषदि लभ्यमानः प्रथमो मन्त्र
एवमस्ति-

ईशा वास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च
जगत्यां जगत् ।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः
कस्य स्विद् धनम्॥

इति ।

तात्पर्यम्- अखिलब्रह्माण्डे यत्किमपि
जड- चेतनात्मकं, दृश्यादृश्यं जगत्

वर्तते, एतत् समस्तमेव ईश्वरेण
व्याप्तमस्ति। तमीश्वरम् आत्मना सह
निधाय त्यागपूर्वकम्, अर्थात् विना
आसक्तिं धनवस्त्वादिकं भोक्तव्यम्।
यतोहि भोग्यपदार्थादिकम् अर्थात्
धनवस्त्वादिकं न कस्यापि मनुष्यस्य,
प्राणिनो वा स्वकीयं, नैजं वा वर्तते,
अपितु तत्सर्वं भगवत एवास्ति, तेन हि
सृष्टं तत्सर्वम्। केवलं प्राणिनां
जीवननिर्वहणाय, कृपापूर्वकं तेभ्यः प्रदत्तं
तत् धनादिकं स्यात्। अतो यत्किञ्चिदपि
भगवते हि मनसा समर्प्य तद्वस्त्वादिकं
सदुपयोगाय प्राणिभिः अङ्गीकरणीयमिति
मन्त्रस्य तात्पर्यम्।

नमः श्रीपरमात्मने!

असमप्रदेशीयः नारदोपाध्यायः

"वन्दे संस्कृतमातरम्

"लौकिकन्यायकोशः"(१०७)

"शकुनिसूत्रन्यायः"

पक्षी तस्य बन्धनसूत्रम् इति द्वयम्
अपि भिन्नम्। एवं जीवः ईश्वरः च
परस्परं भिन्नौ इति द्वैतसिद्धान्तः।

यथा-

यथा पक्षी च सूत्रं च नानावृक्षरसा यथा।
यथा नद्यः समुद्राश्च शुद्धीदलवणे यथा।।
यथा चोरापहायौ च यथा पुंविषयावपि।
तथा जीवेश्वरौ भिन्नौ सर्वं दैवविलक्षणौ।।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे/ महाराष्ट्रम्

यदि न्यूनः भवति तदा छिन्ना भविष्यति

हास्यकणिका विशेषज्ञा- विदुषी अग्रवाल प्रेरणासोतः- महाभागः महेन्द्रमिश्रमहोदयः

वित्तकोषे निक्षेपितः अवशिष्टः च निधिः न्यूनमूल्यात् अथः
गतः तु प्रबन्धकेन दण्डमूल्यम् अवशिष्टतः न्यूनीकृतम्।
अहं प्रबन्धकं पृथ्वती यत्- किमर्थं भवान् मम
अवशिष्टराशिम् ऊनितवान्।
प्रबन्धकः उक्तवान् यत्- घटेंगे तो कटेंगे

